

Sygn. akt III Ca 1041/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Okręgowego Roman Troll

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2021 r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w B.

przeciwko D. M.

przy udziale po stronie pozwanej interwenienta ubocznego Fundacji (...)

w C.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki i pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 26 marca 2019 r., sygn. akt I C 859/18

1) z apelacji pozwanego zmienia zaskarżony w wyrok w ten sposób, że:

a) uchyla nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany 6 czerwca 2018 r. przez Sąd Rejonowy w Zabrze w sprawie o sygn. akt I Nc 2525/18 w całości i powództwo oddala,

b) zasądza od powódki na rzecz pozwanego 3617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) z tytułu zwrotu kosztów procesu;

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanego 1800 zł (tysiąc osiemset złotych) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym;

3) nakazuje pobrać od powódki na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego w Zabrze 568 zł (pięćset sześćdziesiąt osiem złotych) z tytułu opłaty od apelacji, od której uiszczenia pozwany był zwolniony;

4) oddala apelację powódki;

5) zasądza od powódki na rzecz pozwanego 900 zł (dziewięćset złotych) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

SSO Roman Troll

Sygn. akt III Ca 1041/19

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka Akcyjna w B. domagała się zasądzenia od D. M. 20220,09 zł wraz z odsetkami oraz kosztami procesu; żądanie wywodziła z weksła.

Nakazem zapłaty wydanym 6 czerwca 2018 r. w postępowaniu nakazowym, w sprawie o sygn. akt I Nc 2525/18, Sąd Rejonowy w Zabrze uwzględnił w całości zgłoszone żądanie.

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwany zakwestionował roszczenie wnosząc o oddalenie powództwa.

Pismem z 24 lipca 2018 r. organizacja (...) Fundacja (...) z siedzibą w C. przystąpiła do postępowania po stronie pozwanego, przedstawiając jego zgodę. Wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów postępowania.

Wyrokiem z 26 marca 2019 r. Sąd Rejonowy w Zabrze uchylił nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym w części obejmującej 8871 zł należności głównej wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie naliczanymi od tej kwoty od 18 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty i w tym zakresie powództwo oddalił oraz orzeczenia o kosztach postępowania i w tym zakresie odstąpił od obciążania pozwanego kosztami postępowania (punkt 1.) oraz utrzymał w pozostałej części w mocy nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym (punkt 2.).

Orzeczenie to zapadło przy ustaleniu, że 6 listopada 2017 r. pozwany zawarł z powódką, działającą przez pełnomocnika M. D., umowę pożyczki gotówkowej; powódka udzieliła mu 20880 zł pożyczki; całkowita kwota pożyczki wynosiła 9000 zł; pożyczka udzielona została na 36 miesięcy, w ratach po 580 zł miesięcznie. Pozwany zobowiązany został do pokrycia kwoty udzielonej pożyczki, czyli 9000 zł oraz kredytowanych kosztów pożyczki także 9000 zł oraz odsetek umownych; kwota kredytowanych kosztów pożyczki miała zostać potrącona z kwoty pożyczki w momencie wypłaty środków pieniężnych pożyczkobiorcy. W skład kredytowanych kosztów pożyczki wchodziły: opłata przygotowawcza (129 zł), wynagrodzenie prowizyjne (7771 zł), wynagrodzenie z tytułu przyznania (...) (1100 zł). Pozwany zobowiązał się do wystawienia i przekazania powódce najpóźniej w dniu zawarcia umowy własnego weksla in blanco nie na zlecenie, wraz z deklaracją wekslową. Strony przewidziały możliwość wypowiedzenia przez pożyczkodawcę umowy pożyczki, gdy nie zapłaci kwoty równiej wysokości jednej raty, a opóźnienie z tego tytułu wyniesie więcej niż 30 dni; wypowiedzenie umowy mogło nastąpić po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania, a pożyczkodawca zobowiązany był do zachowania 30 dniowego okresu wypowiedzenia umowy

i miał prawo wypełnić weksel zgodnie z deklaracją wekslową w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równiej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania, a także w terminie 14 dni od wypowiedzenia umowy w związku ze złożeniem przez pożyczkobiorcę nieprawdziwych oświadczeń lub podania nieprawdziwych danych we wniosku. Jednocześnie strony zobowiązały się do przysyłania wszelkiej korespondencji na adresy wskazane w umowie, chyba że jedna ze stron powiadomi drugą stronę o zmianie adresu na piśmie. Zgodnie

z umową pozwanemu, w ramach (...), przysługiwały następujące uprawnienia: odroczenie i obniżenie rat, pożyczkobiorca miał prawo do jednorazowego, w całym okresie kredytowania według swojego wyboru skorzystać z: bezpłatnego odroczenia terminu spłaty maksymalnie dwóch kolejnych terminów płatności rat, albo bezpłatnego obniżenia o 50% maksymalnie czterech kolejnych rat; odroczone raty lub część obniżonych rat miała wówczas zostać spłacona w dodatkowym okresie kredytowania.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu zawarcia umowy strony podpisały również deklarację wekslową zgodnie z którą pozwany w załączeniu złożył do dyspozycji powódki weksel in blanco i upoważnił ją do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą jego zadłużeniu. Do umowy załączony został również harmonogram spłat. 7 listopada 2017 r. 9000 zł zostało przez powódkę przelane na konto pozwanego wskazane w umowie.

Zgodnie z ustaleniami Sądu Rejonowego pozwany 17 grudnia 2017 r. wpłacił na konto powódki tytułem spłaty umowy pożyczki 580 zł, wpłaty tytułem zobowiązania pozwanego dokonała J. M.. Z uwagi na brak wpłat kolejnych rat przez pozwanego powódka pismem z 16 lutego 2018 r. wezwiała pozwanego do zapłaty 1060 zł w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma pod rygorem wypowiedzenia umowy. Wezwanie wysłane zostało na adres pozwanego wynikający z łączącej strony umowy pożyczki gotówkowej. 18 lutego 2018 r. pozwany (wpłaty tytułem zobowiązania

pozwanego dokonała J. M.) wpłacił na konto powódki 100 zł tytułem spłaty części raty. Z uwagi na brak dalszej spłaty powódka, pismem z 18 marca 2018 r., wypowiedziała umowę pożyczki z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia. Powódka wyjaśniła pozwanemu, że w związku z brakiem zapłaty kolejnych rat wypełniła weksel in blanco i wezwała go do wykupu weksla

w ciągu najbliższych 30 dni. Powódka wyjaśniła również, że oryginał weksla będzie dostępny do wglądu w siedzibie spółki do dnia wytoczenia powództwa. Przesyłka zawierająca wypowiedzenie została wysłana na adres pozwanego wynikający z umowy i podjęta przez niego 23 marca 2018 r. Pomimo wezwania pozwany nie uiścił już żadnych należności z tytułu łączącej strony umowy.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo wniesione w sprawie zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części. Wskazał, że sporna pomiędzy stronami pozostawała kwota dochodzona pozwem; weksel został prawidłowo wypełniony, zgodnie z deklaracją wekslową. Ocenił też, że nie ma racji pozwany wskazując na to, że weksel został wypełniony przed terminem w jakim mógł zostać wypełniony, zgodnie

z podpisaną przez pozwanego deklaracją wekslową, to bowiem nie od wypowiedzenia umowy strony uzależniły możliwość wykorzystania zabezpieczenia spłaty pożyczki jakim był weksel. Zgodnie z umową i deklaracją powódka mogła wypełnić weksel i przedstawić go do wykupu już wówczas, gdy pozwany opóźnił się z zapłatą kwoty odpowiadającej wysokości dwóch rat, a powódka wezwała go do zapłaty należności w terminie 7 dni. Tak też się stało w rozpoznawanej sprawie, zatem nie można mówić o przedwczesności roszczenia. Sąd Rejonowy wskazał, że ze złożonych przez stronę powodową odpisów dokumentów na wypowiedzeniu widnieją podpisy członków zarządu powódki, a wypowiedzenie zostało przez powódkę wysłane na adres wynikający z umowy pożyczki i podjęte pod tym adresem 23 marca

2013 r. Pozwany natomiast nie wykazał, że pisemnie powiadomił powódkę o zmianie swojego adresu, do czego zobowiązany był na podstawie zapisów łączącej strony umowy. Zresztą ten sam adres jest jego obecnym adresem zamieszkania, a w toku postępowania nie podniesiono i nie wykazano, aby przesyłka istotnie nie została doręczona przez operatora pocztowego.

Sąd Rejonowy wyjaśnił, że z dokonanych ustaleń faktycznych wynika jasno, że weksel, z którego powódka wywodziła roszczenie objęte powództwem, był tzw. wekslem gwarancyjnym, czyli mającym stanowić zabezpieczenie zobowiązań wynikających z umowy pożyczki łączącej strony. Podniesienie przez dłużnika zarzutów wynikających ze stosunku cywilnego łączącego strony zmusza wierzyciela dochodzącego roszczenia na podstawie weksla - w celu ich zwalczania - do powoływania się na okoliczności faktyczne dotyczące tego stosunku oraz na przepisy prawne ten stosunek normujące. W ten sposób spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego, na którym oparty był pozew wniesiony w postępowaniu nakazowym, przeniósł się na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Sąd Rejonowy wskazał, że wystawca weksla własnego, pozwany przez remitenta, może bronić się wszelkimi zarzutami wynikającymi ze stosunku prawnego leżącego u podstaw zobowiązania wekslowego podstawowego

Sąd Rejonowy wskazał, że bez wątplenia pozwany zawarł umowę pożyczki, a kwota pożyczki została mu wypłacona na wskazany przez niego rachunek bankowy 7 listopada

2017 r. Przywołując regulacje art. 720 § 1 k.c. i art. 58 k.c. oraz przywołując ustawę z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim Sąd Rejonowy wskazał, że pozwany ma status konsumenta. W ocenie Sądu Rejonowego niektóre postanowienia umowy przewidujące część

z wymienionych należności były nieważne. Rzeczywista kwota pożyczki udzielonej pozwanemu wynosiła 9000 zł. W ocenie Sądu Rejonowego zaliczenie dodatkowych kosztów (za wyjątkiem opłaty przygotowawczej) do kwoty pożyczki, której to kwoty pożyczkobiorca faktycznie nigdy nie otrzymuje do dyspozycji, jest sprzeczne z istotą (naturą) umowy pożyczki. Sąd Rejonowy zaznaczył, że powódka naliczała nie tylko opłatę przygotowawczą, ale również tak zwane wynagrodzenie umowne, a także przewidywała możliwość żądania odsetek maksymalnych w przypadku wypowiedzenia umowy oraz do kwoty tej zaliczała koszt (...), który w świetle treści pkt 15 umowy miał być bezpłatny. W ocenie Sądu Rejonowego powódka, powołując się na postanowienie zawarte w punkcie 1.4 lit. b i c, niezasadnie obciążała pozwanego ustalonymi ryczałtowo wynagrodzeniem (prowizją) oraz kosztem (...), mając przy tym na

uwadze, że kwoty te nie wynikały z żadnych wykazów poniesionych kosztów przez powódkę, czy choćby z symulacji takich kosztów związanych z obsługą pożyczki i zostały potrącone z kwoty udzielonej pozwanemu pożyczki już w chwili wypłaty pożyczki.

Sąd I instancji zważył też na postanowienia Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG i podkreślił, że umowa została sporządzona według ustalonego wzorca, a powódka nie wykazała, aby niekorzystne dla konsumenta postanowienia były z nim indywidualnie uzgadniane.

Konkludując Sąd Rejonowy uznał, że z tytułu zawartej umowy pożyczki powódce należna była kwota należności głównej, a więc pozostała do spłaty kwota wypłaconej pozwanemu pożyczki oraz opłata przygotowawcza, ustalając, że z tytułu zawartej umowy pożyczki nie należały się m.in.: wynagrodzenie prowizyjne oraz opłata za (...).

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., uwzględniając niewątpliwie trudną sytuację pozwanego, który złożył wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej.

Apelację od tego wyroku złożyła powódka, zaskarżając go w części oddalającej powództwo oraz co do kosztów procesu, wskazując jako wartość przedmiotu zaskarżenia 8871 zł. Zarzuciła naruszenie: art. 10 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe w związku

z art. 48 tej ustawy i art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, że ciężar dowodu spoczywał na stronie powodowej, gdy powództwo zostało oparte na podstawie weksla in blanco, a tym samym sprawa nosiła charakter sprawy wekslowej, powodując, że obowiązek udowodnienia wad wypełnionego weksla., niezgodności z deklaracją wekslową, czy nieistnienia zobowiązania, bądź wykazania, że zobowiązanie to nie opiewa na kwotę wskazaną w treści weksla w zgodzie z zawartą przez strony porozumienia obarcza stronę pozwaną, a nie stronę powodową, co

w konsekwencji doprowadziło do częściowego oddalenia powództwa; art. 36a ustawy z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim poprzez jego niezastosowanie, co doprowadziło do odmowy zasądzenia przez Sąd Rejonowy całości kwot z tytułu pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego, gdy koszty mieszczące się w limicie wprowadzonym przez ten przepis wyłączone są spod możliwości badania, czy stosowne postanowienia stanowią niedozwolone klauzule umowne; art. 58 § 2 i 3 k.c. w związku z art. 353¹ k.c., art. 5 k.c. oraz

art. 385¹ § 1 i nast. k.c. poprzez błędne zastosowanie do stosowanej przez stronę powodową opłaty w postaci prowizji i uznanie wskazanej opłaty za sprzecznej z zasadami współżycia społecznego, a także stanowiące niedozwolone klauzule umowne, co prowadzi do naruszenia interesu konsumenta przy, a w konsekwencji doprowadziło do oddalenia powództwa w zakresie tej opłaty; naruszenie art. 3 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c.

w związku z art. 6 k.c. oraz art. 101 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe poprzez nieuwzględnienie powództwa w całości w przypadku, gdy powódka oparła swoje roszczenia na przedstawionym do zapłaty, prawidłowo wypełnionym i ważnym dokumencie wekslowym, a pozwany nie złożył skutecznie wniosków dowodowych przeciwko żądaniu pozwu,

a tym samym nie wykazał, aby żądanie pozwu było niezasadne, co miało wpływ na rozstrzygnięcie i w konsekwencji doprowadziło do częściowego oddalenia powództwa.

Przy tak postawionych zarzutach wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonym zakresie i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, z pozostawieniem Sądowi Rejonowemu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Apelację od tego wyroku złożył też pozwany, zaskarżając go w części, w której utrzymano nakaz zapłaty w mocy, wskazując jako wartość przedmiotu zaskarżenia 11349 zł. Wyrokowi temu zarzucił naruszenie: art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, sprzeczną zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego polegającą na

uznaniu za wiarygodny dowód doręczenia pozwanemu „Ostatecznego wezwania do zapłaty” oraz „Wypowiedzenia umowy pożyczki”, wydruków systemu śledzenia przesyłek Poczty Polskiej oraz kserokopii książki nadawczej i w konsekwencji uznanie, że weksel został wypełniony zgodnie z treścią deklaracji wekslowej, a umowa pożyczki została skutecznie wypowiedziana; art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę materiału dowodowego polegającą na braku przyjęcia, że roszczenie powódki jest przedwczesne, podczas gdy nawet przy uznaniu skutecznego doręczenia pozwanemu „Ostatecznego wezwania do zapłaty” oraz „Wypowiedzenia umowy pożyczki wraz z wezwaniem do wykupu weksla” powódka wypełniła weksel przedwcześnie, to jest przed upływem okresu wypowiedzenia umowy pożyczki i postawienia roszczenia stan pełnej wymagalności; art. 217 § 1 k.p.c. w związku z art. 245 k.p.c. przez dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z kserokopii/wydruków dokumentów „Ostatecznego wezwania do zapłaty” i „Wypowiedzenia umowy pożyczki wraz z wezwaniem do wykupu weksla”, podczas gdy przedłożone przez powódkę kserokopie nie stanowią dokumentów prywatnych rozumienia art. 245 k.p.c. i w konsekwencji uznanie, że umowa pożyczki została skutecznie wypowiedziana; art. 10 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na braku oddalenia powództwa w całości, gdy powódka wypełniła weksel niezgodnie z treścią deklaracji wekslowej.

Przy tak postawionych zarzutach wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części przez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a także zasądzenie od powódki na rzecz u pozwanego kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Orzeczenie zostało wydane po skierowaniu sprawy 9 marca 2021 r. do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym, a to zgodnie z obowiązującą wówczas regulacją art. 15zsz³ ust. 1 ustawy z 2 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz. U. poz. 1842 ze zm.), z uwagi na stan epidemii i nadmierne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego. Postanowienie z 9 marca 2021 r. zostało doręczone stronom 19 marca, 22 marca i 23 marca 2021 r. / k. 211/. Żadna ze stron nie wniosła o przeprowadzenie rozprawy ani o przeprowadzenie niepodlegającego pominięciu dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron.

Orzeczenie zapadło w składzie jednego sędziego z uwagi na regulację art. 15zsz¹ pkt 4 ustawy z 2 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz. U. poz. 1842 ze zm. w brzmieniu nadanym wskazaną niżej ustawą z 28 maja 2021 r.) i art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1090); ta regulacja obowiązuje od 3 lipca 2021 r.

Zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469), Sąd Okręgowy rozpoznając apelacje stosuje regulacje proceduralne w brzmieniu sprzed nowelizacji, która weszła w życie 7 listopada 2019 r. Apelacje bowiem wpłynęły przed zmianą przepisów.

Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy są prawidłowe i jako takie Sąd Okręgowy uznaje je za własne, za wyjątkiem ustalenia, że 23 marca 2018 r. pozwany podjął (doręczono mu) wypowiedzenie umowy z wezwaniem do wykupu weksla, o czym niżej.

Dalej idąca jest apelacja pozwanego, gdyż zarzuty w niej podniesione dotyczą kwestii podstawowych dla wypełnienia weksla, a co za tym idzie zasadności żądania powódki.

Zgodnie z art. 10 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe

(t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 160) – dalej PW – uzupełnienie weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem nie można podnosić wobec jego posiadacza, chyba że nabył weksel w złej wierze albo przy jego nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Zarówno uzupełnienie weksla niezgodnie z porozumieniem, nabycie złej wierze, jak i dopuszczenie się rażącego niedbalstwa powinien wykazać pozwany (art. 6 k.c.), gdyż zgodnie z art. 7 k.c. jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienia dobrej wiary. Art. 10 PW nie podważa abstrakcyjnego charakteru zobowiązania wekslowego, a jedynie osłabia odpowiedzialność dłużnika wekslowego przez umożliwienie mu odwołania się do stosunku podstawowego łączącego wystawcę weksla i remitenta. Pozwany będący wystawcą weksla in blanco może jednak bez żadnych ograniczeń podnosić zarzuty uzupełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wobec takiego powoda, który jest bezpośrednim odbiorcą weksla in blanco (por. wyrok Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2016 r., sygn. akt V CSK 519/15, LEX 2037919). Podnoszenie tych zarzutów wobec dalszego nabywcy weksla jest zaś ograniczone treścią art. 10 PW (por. także J. Jastrzębski: [w:] Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz, WK 2014, teza 10 do art. 10). Dlatego też pozwany, w rozpoznawanej sprawie będący wystawcą weksla, który został przez niego wręczony powódce, może podnosić zarzuty uzupełnienia tego weksla niezgodnie z porozumieniem z nim zawartym. Powódka nie jest bowiem dalszym nabywcą weksla. Jednakże ciężar wykazania, że wystawiony przez pozwanego weksel in blanco został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową obciąża właśnie jego

(art. 6 k.c.), a to z uwagi na istnienie stosunku wekslowego. Nie ma bowiem podstaw, by ciężar dowodzenia okoliczności ze stosunku podstawowego, uzasadniających uzupełnienie weksla przerzucać na wierzyciela wekslowego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z 29 czerwca 2016 r., sygn. akt I ACA 115/16, LEX nr 2174793). Natomiast powódka powinna podać, z jakiego tytułu domaga się zapłaty i przedstawić stosowne wyliczenie, aby pozwany mógł się do tych wyliczeń odnieść, to bowiem umożliwia mu wskazanie nieprawidłowości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 29 sierpnia 2007 r., sygn. akt I ACA 442/07, LEX nr 446721). Jeżeli więc pozwany upatruje klauzul abuzywnych w zawartej umowie, to przynajmniej powinien wskazać okoliczności jej zawarcia, które są z tego punktu widzenia istotne (por. art. 385² k.c.), aby druga strona ewentualnie mogła się do tego odnieść; to samo dotyczy zarzutu nieważności poszczególnych postanowień tej umowy.

Zgodnie z zawartą umową pożyczki pozwany miał uregulować miesięczne raty po 580 zł w terminach wskazanych w harmonogramie /k. 121-126/. W skład rat wchodziły zarówno te elementy związane przekazaniem pozwanemu 9000 zł pożyczki, obciążeniem go kosztami opłaty przygotowawczej i „Twojego pakietu”, prowizja powódki, jak również odsetki umowne.

Z deklaracji wekslowej wynika zaś, że powódka może wypełnić weksel, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej wartości jednej pełnej raty przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pozwanego do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania /deklaracja k. 122/. Podobnie brzmią pkt 8.1. lit (a) umowy, przy czym odnosi się do uprawnienia do wypowiedzenia umowy oraz pkt 8.2. umowy związany z uprawnieniem do wypełnienia weksla, który odsyła do deklaracji wekslowej /k. 123/.

Pozwany kwestionował skuteczność doręczenia zarówno wezwania do zapłaty datowanego na 16 lutego 2018 r., jak i wypowiedzenia umowy z wezwaniem do wykupu weksla datowanego na 18 marca 2018 r. Poprzez to kwestionował możliwość wypełnienia weksla. Pomimo tego, a także pomimo zobowiązania przez Sąd Rejonowy w Zabrzu do przedstawienia dokumentów w oryginałach lub poświadczonych odpisach /k. 103, 104, 109/, powódka nie przedstawiła oryginałów, ani poświadczonych odpisów dowodów nadania

ww. przesyłek kierowanych do pozwanego /k. 129-131, 136-138/, pomimo tego, że część innych dokumentów została potwierdzona przez pełnomocnika jako zgodna z oryginałami /k. 121-128 i 135/; także wydruki ze śledzenia przesyłek nie zostały poświadczone jako zgodne z oryginałami – co prawda te ostanie stanowią wydruki, ale pełnomocnik powódki powinien opisać, że są to dane z konkretnej strony internetowej /k. 132-134, 139-141/, czyli poświadczyć ich zgodność z tym co pojawiło się na ekranie komputera po jej otwarciu; inna rzecz, że w żaden sposób nie można ustalić numeru przesyłki kierowanej z konkretnymi listami do pozwanego (nawet numery z wydruków nie zgadzają

się z tymi z kserokopii nadań). To powoduje, że w żaden sposób nie można ustalić, iż 23 marca 2018 r. pozwanemu doręczono wypowiedzenie umowy z wezwaniem do wykupu weksła. Tego powódka nie wykazała, a to ją obciąża ciężar dowodowy w tym zakresie (art. 6 k.c.), bo ona z tego faktu wywodzi skutki prawne, wskazując na właściwe wypowiedzenie umowy, a w związku z tym wypełnienie także weksła. Wykazując te fakty powódka mogłaby odeprzeć zarzuty nieprawidłowości w wypełnieniu weksła.

Niewątpliwie pozwany nie uregulował należności w ratach płatnych 16 stycznia 2018 r. (tą w części – 100 zł – uregulował dopiero 18 lutego 2018 r.), 16 lutego 2018 r.

i 16 marca 2018 r., jak również pozostałych. Te trzy pierwsze są zaś istotne z punktu widzenia deklaracji wekslowej. Jak już wyżej zaznaczono weksel powódka mogła wypełnić tylko wówczas, gdy spełnione zostały równocześnie dwa warunki: po pierwsze, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej wartości jednej pełnej raty przekroczy 30 dni (ten warunek został spełniony, co wynika z braku uregulowania ww. rat), a po drugie, gdy przed jego wypełnieniem wezwano pozwanego do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Sama powódka, sporządzając teksty deklaracji wekslowej i umowy, zawarła w nich stwierdzenie „od daty otrzymania wezwania”. Dlatego też datę otrzymania przez pozwanego wezwania do zapłaty powinna ona udowodnić, bo od tego zależy możliwość wypełnienia weksła. Ten weksel został zaś wypełniony z uwagi na wypowiedzenie umowy, dlatego kwota na nim widniejąca dotyczy całości zobowiązania i tak został wypełniony przez powódkę. Dodać należy, że także wypowiedzenie umowy [pkt 8.1. lit (a) umowy /k. 123/] było uzależnione od dwóch identycznych warunków. Powódka w tej części także nie wykazała, kiedy pozwany otrzymał wezwanie do zapłaty; nawet nie udowodniła jego nadania, o czym była mowa wyżej, gdyż to tenże sam dokument.

Sąd Rejonowy ustalając, że pozwany przesyłkę z wypowiedzeniem umowy podjął 23 marca 2018 r. nie zwrócił uwagi na to, że brak dokumentu poświadczającego jako zgodny

z oryginałem w zakresie nadania tej przesyłki, a więc także numeru tej przesyłki rejestrowej, a co się z tym wiąże numeru przesyłki, której dotyczy śledzenie /k. 139-141/ nie został wykazany jako numer przesyłki nadanej przesyłce kierowanej do pozwanego (art. 6 k.c.), a dane osobowe i adresowe z tego wydruku nie wynikają. To powoduje, że przyjęcie tej daty jest dowolne.

Z tych względów nie można uznać, że pozwany przed wypowiedzeniem umowy został skutecznie wezwany do zapłaty. Powódka nie wykazała wysłania takiej korespondencji do niego, nie mówiąc już o tym, kiedy pozwany miał ją otrzymać. A przecież dopiero po upływie 7 dni od terminu otrzymania wezwania można było wypowiedzieć umowę, aby było to wypowiedzenie skuteczne, zgodne z warunkami umowy.

Dlatego też nie było podstaw do wypełnienia weksła.

W tych warunkach bezskuteczność wypowiedzenia, zgodnie z deklaracją wekslową, uniemożliwiła wypełnienie weksła. Dlatego też został on wypełniony przez powódkę niezgodnie z zawartą umową, a to powoduje nieskuteczność dochodzonych przez nią, na jego podstawie, praw wekslowych (por. J. J. [w:] M. K., J. J., Komentarz do ustawy - Prawo wekslowe [w:] Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz, LexisNexis z 2014 r., teza 5. do art. 10). Umowa pożyczki obowiązywała do 16 listopada 2020 r. – wtedy miała być uregulowana ostatnia rata /k. 126/, ale brak było podstaw do zasądzenia zwrotu kwoty pożyczki, skoro powódka nie zmieniła żądania pozwu dochodząc nadal należności wekslowej.

W toku postępowania powódka dochodzi żądania opartego na wekslu, ale okazało się, że nie został on właściwie wypełniony, bo w ogóle nie powinien zostać wypełniony, albowiem w chwili jego wypełnienia umowa nie była skutecznie wypowiedziana, a pozwany nie został skutecznie wezwany do zapłaty zaległości. Został więc wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową.

W orzecznictwie wskazuje się, że zgodnie z zasadą dyspozycyjności, zawartą

w art. 321 § 1 k.p.c., sąd nie może orzekać o tym, czego strona nie żądała ani wychodzić poza żądanie, a więc rozstrzygać o tym, czego strona pod osąd nie przedstawiła.

W tych warunkach wypowiedzenie umowy było przedwczesne, tak samo jak wypełnienie weksla pozostawało w sprzeczności z deklaracją wekslową - powódka wypełniła go przedwcześnie. Nie było więc podstaw do uwzględnienia powództwa nawet w części, a podstawą oddalenia w tym zakresie stanowi regulacja art. 10 ustawy z 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe w związku z art. 103 tej ustawy i art. 720 § 1 k.c.

Dlatego też apelacja pozwanego okazała się zasadna.

Apelacja powódki okazała się zaś niezasadna z powyższych względów. Twierdzenie powódki, że wystarczy jej weksel podpisany przez pozwanego do wykazania zasadności roszczenia różni się z realiami tej sprawy, w której podstawą wypełnienia weksla, jak sama powódka wskazuje, było wypowiedzenie umowy. Wypowiedzenie to jednak nie zostało przez powódkę wykazane jako dokonane skutecznie, gdyż nie wykazano, że powódka przed wypowiedzeniem wezwwała pozwanego do zapłaty, nie wykazano też kiedy doręczono wypowiedzenie umowy; pozwany takie doręczenia kwestionował. Dlatego nie było podstaw do wypełnienia weksla i dochodzenia wypisanej na nim należności. Kwestie ewentualnych abuzywnych postanowień umownych w pozostałej części nie mają wpływu na rozpoznanie tej sprawy przy niewykazaniu podstawowych okoliczności uprawniających powódkę do wypełnienia weksla.

Dlatego też apelacja powódki okazała się bezzasadna.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., należało orzec jak w punkcie 1. wyroku, gdyż orzeczenie musi odnosić się do wydanego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym (por. art. 496 k.p.c.), a na podstawie art. 385 k.p.c., jak w punkcie 4. wyroku.

Orzeczenie o kosztach postępowania odwoławczego wywołanych apelacją pozwanego (pkt 2. wyroku) zapadło na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265) oraz § 10 ust. 1 pkt 1 tego rozporządzenia, albowiem powódka przegrała sprawę i powinna zwrócić pozwanemu koszty zastępstwa procesowego.

O kosztach sądowych w postępowaniu odwoławczym wywołanym apelacją pozwanego (pkt 3. wyroku) orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 755 ze zm.) w związku z art. 98 § 1 k.p.c., gdyż powódka sprawę przegrała i powinna ponieść także te koszty; jest to opłata od apelacji, o której uiszczenia pozwany był zwolniony.

Orzeczenie o kosztach postępowania odwoławczego wywołanych apelacją powódki (pkt 5. wyroku) zapadło na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265) oraz § 10 ust. 1 pkt 1 tego rozporządzenia, albowiem powódka przegrała sprawę i powinna zwrócić pozwanemu koszty zastępstwa procesowego.

SSO Roman Troll